

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

Valtioneuvoston päätöksentekoa tukeva selvitys- ja tutkimussuunnitelma 2015

Valtioneuvoston yleisistunto 12.3.2015

VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖKSENTEKOA TUKEVA SELVITYS- JA TUTKIMUSSUUNNITELMA 2015

Suunnitelman tavoitteet

Valtioneuvoston päätöksentekoa tukevan selvitys- ja tutkimussuunnitelman tavoitteena on varmistaa vahva ja horisontaalinen tietopohja yhteiskunnallisen päätöksenteon tueksi. Monet yhteiskunnan haasteet ovat moniulotteisia ja koskettavat useita eri hallinnonaloja. Haasteisiin vastaaminen edellyttää hallinnonrajat ylittävää ja toimintojen kokonaisuutta korostavaa tutkimus-, ennakointi-, seuranta- ja arviointitietoa. Suunnitelmalla ohjataan selvitys- ja tutkimustoimintaa hallituksen valitsemille, hallituksen ja ministeriöiden toiminnan kannalta oleellisille, painopistealueille.

Tavoitteena on luoda perusta selvitys- ja tutkimustiedon systemaattiselle ja laaja-alaiselle käytölle valtioneuvoston ja sen ministeriöiden päätöksenteossa sekä vahvistaa hallituksen ja sen ministeriöiden päätöksenteon tietopohjaa, tietoon perustuvaa toimintapolitiikkaa ja strategista kokonaisnäkemystä.

Selvitys- ja tutkimussuunnitelman sisältö, toimeenpano ja vastuut

Suunnitelma sisältää valtioneuvoston kanslian momentilta 23.01.22 tutkimus- ja selvitystoiminta (6,4 milj. euroa siirtomääräraha 3 vuotta) toteutettavan tutkimus- ja selvitystoiminnan painopisteet/teemat kustannusarvioineen sekä asiaan kuuluvat valmistelu- ja ohjausvastuut. Painopisteiden alaisten teemojen tutkimuskysymyksillä on selkeä kytkentä hallituksen päätöksenteon tietotarpeisiin ja kysymyksiin.

Momentilta 400 000 euroa varataan kohdenneltavaksi myöhemmin päätettäviin, uuden hallitusohjelman toimeenpanon tueksi tarvittaviin pikaisiin selvitys- ja tutkimustarpeisiin.

Taulukossa on määritelty tutkimuksen painopisteet ja teemat kustannusarvioineen, sekä nimetty teemojen vastuuministeriöt.

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpano

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnassa noudatetaan seuraavaa:

Valtion talousarvion valtioneuvoston kanslian pääluokkaan 23 sijoitettua valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminnan määrärahaa (momentti 23.01.22, siirtomääräraha 3 v) saa käyttää:

- 1) valtioneuvoston ja sen ministeriöiden tutkimus- ja selvitystoimintaan ja
- 2) tutkimus- ja selvitystoiminnasta aiheutuvien kulutusmenojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää määräaikaisen enintään 45 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen valtion virastoissa ja laitoksissa (~1 htv/110 000 €).

Painopistealue	Teema	Vastuu- ministeriö	Kustannus- arvio / €
1. Suomen kilpailukykyyn edistäminen ja työ	1.1. Millaiset ovat EU2030-linjausten vaikutukset Suomen kilpailukykyyn eri sektoreilla ja mitkä ovat mahdolliset ristiriidat?	TEM	150 000
	1.2. Miten taloudellisia ohjauskeinoja ja rahoitusmekanismeja voidaan kehittää kestäväen kasvun elementtien ja tuottavan yritystoiminnan yhdistämiseksi? 1) Verotuksen vaikutus investointeihin ja tuottavuuteen 2) Energiaverotus 3) Biotalouden tukirakenne ja sääntely 4) Start up – yritysten kasvun ajurit ja pullonkaulat	1) VM 2) VM 3) MMM 4) TEM	1) 100 000 2) 100 000 3) 200 000 4) 200 000
	1.3. Miten tuemme kiertotaloutta edistäviä ratkaisuja Suomessa?	YM	250 000
	1.4. Millaisia ovat tärkeimmät toimet työurien pidentämiseksi ja työllisyysasteen nostamiseksi?	STM	300 000
	1.5. Miten massadataa pystytään hyödyntämään täysimääräisesti liiketoiminnan ja toimintatapojen uudistamiseksi?	LVM	150 000
	1.6. Miten saadaan digitaaliset palvelukosysteemit ja alustat Suomen menestystekijäksi?	TEM	200 000
	1.7. Osaamisen hyödyntämisen ohjauskeinot: miten varmistetaan tutkimus- ja kehittämistyön julkisten voimavarojen tehokkaampi kohdentaminen?	OKM	200 000
	1.8. Mitä digitalisaation edellyttämää osaamista tarvitaan tulevaisuudessa?	OKM	200 000

2. Julkisen sektorin tuottavuus ja rakenteellinen uudistaminen	2.1. Miten julkisen palvelutuotannon tuottavuutta ja vaikuttavuutta voidaan parantaa sosiaali- ja terveyspalveluja uudistettaessa? 1) Miten sosiaali- ja terveyspalveluiden tarve tulee muuttumaan alueellisesti väestön keskittyessä ja ikääntyessä? 2) Mitkä toimintamallit lisäävät lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kustannustehokkuutta eri organisaatioissa? 3) Mitkä ovat uusia toimintamalleja iäkkäiden palveluissa?	STM	1) 150 000 2) 230 000 3) 170 000
	2.2. Miten sähköisiä palveluita käyttöönottamalla tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon uusien palveluiden tuottamismalleja ja toiminnan muutosta?	STM	150 000
3. Terveellinen rakentaminen ja yhdyskuntasuunnittelu	3.1. Miten eri hallinnonalojen yhteistyöllä edistetään kustannustehokasta, terveellistä ja turvallista rakentamista?	STM	250 000
	3.2. Kustannustehokasta ympäristön- ja terveydensuojelua sekä laadukkaan rakentamisen palveluja yhdeltä luukulta lähellä kuntalaista - miten hajanainen hallinto yhdistetään?	YM	150 000
	3.3. Hyvä elinympäristö ja yhdyskuntarakenne maankäyttöä, asumista, liikennettä, palveluja ja elinkeinoja yhteen sovittamalla	YM	300 000

4. Yhteiskunnan kokonaisturvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä	4.1. Miten kokonaisturvallisuuden malli kykenee parhaiten toimimaan menestyksen ja hyvinvoinnin mahdollistajana sekä vastaamaan uudentyyppisiin uhkiin?	PLM	400 000
	4.2. Miten varmistamme kokonaisturvallisuuden kannalta kriittisen infrastruktuurin toimivuuden kaikissa olosuhteissa?	TEM	300 000
	4.3. Mitkä tekijät keskeisimmin vaikuttavat suomalaisen yhteiskunnan sosiaaliseen ja arvokehitykseen kokonaisturvallisuuden kannalta?	SM	300 000
	4.4. Miten takaamme Suomen vahvan kansainvälisen aseman ja toimintaedellytykset muuttuvassa globaalissa toimintaympäristössä?	UM	300 000
	4.5. Miten sopeudutaan ilmastonmuutokseen lyhyellä aikavälillä ja parannetaan sään ääri-ilmiöihin liittyvien riskien hallintaa ja arviointia?	MMM	350 000
	4.6. Miten parannetaan arktisen alueen meri- ja ympäristöturvallisuutta? 1) Mitä toimenpiteitä kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) polaari-koodin toimeenpaneminen vaatii Suomessa vv. 2015–2017 meriturvallisuuden parantamiseksi ja ympäristön suojelemiseksi? 2) Mitkä ovat merkittävät ympäristömyrkkyyksymykset Suomen pohjoisilla alueilla?	LVM	1) 100 000 2) 100 000

5. Parempi päätöksenteon tietopohjan kokonaiskuva	5.1. Millaisia välineitä ja toimintamalleja tarvitaan julkisen sektorin kokonaisvaltaiseen tiedolla johtamiseen? 1) Millaisilla välineillä ja toimintatavoilla tuetaan kokonaisvaltaista tiedolla johtamista ja tutkimusaineistojen parempaa hyödyntämistä päätöksenteossa? 2) Mitä yhtenäiset sähköiset palvelut ja tietomallit edellyttävät palvelukseen tiedolla johtamista yhteiskunnan eri sektoreilla?	VNK	1) 150 000 2) 150 000
6. Myöhemmin määriteltävät tietotarpeet	Valtioneuvoston ja sen ministeriöiden muihin tietotarpeisiin	VNK	400 000
YHTEENSÄ			6 000 000

Avoimen haun periaatteet

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimussuunnitelman mukaiset selvitys- ja tutkimushankkeet valitaan avoimella haulla käyttäen objektiivisia ja syrjimättömiä kriteerejä. Hankinnassa noudatetaan hyvän hallinnon periaatteiden mukaista potentiaalisten toimittajien tasapuolista kohtelua.

Hakumenettelyssä lakia julkisista hankinnoista ei sovelleta valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoimintaa koskeviin palveluhankintoihin, paitsi jos niistä saatava hyöty koituu yksinomaan hankintayksikölle sen toiminnassa käytettäväksi ja hankintayksikkö korvaa suoritetun palvelun kokonaan (Laki julkisista hankinnoista 348/2007 8 § 1 momentin kohta 6).

Hankkeiden toteutuksen seuranta ja ohjaus

Valtioneuvoston tutkimus-, ennakointi- ja arviointitoimintaa koordinoiva työryhmä (TEA-työryhmä) toimii ministeriöiden yhteisenä tilaajaryhmänä ja seuraa selvitys- ja tutkimussuunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Koska hankkeet palvelevat valtioneuvoston päätöksentekoa ja saattavat merkittäväällä tavalla vaikuttaa koko yhteiskunnan toimintoihin, on niiden seuranta ja ohjaus erityisen tärkeää. Vastuuministeriöt asettavat vastuuvirkamiehet kullekin teemalle, vastaavat hakemusten sisällöllisestä arvioinnista ja tekevät esityksen valtioneuvoston kanslialle selvitys- ja tutkimustoiminnan valinnasta. Valtioneuvoston kanslia asettaa jokaiselle valtioneuvoston päätöksentekoa tukevan selvitys- ja tutkimussuunnitelman hankkeelle tai hankekokonaisuudelle ohjausryhmän.

Ohjausryhmä seuraa hankkeen edistymistä ja edesauttaa hankkeen tulosten hyödyntämistä sekä tekee esitykset hankkeen etenemisen mukaisesta kulujen maksatuksesta valtioneuvoston kanslialle. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii vastuuministeriön edustaja ja sihteerinä joko vastuuministeriön tai tutkimustahon edustaja. Ohjausryhmään kutsutaan muita painopistealueen toimeenpanon ohjauksen kannalta tärkeitä tahoja. Ohjausryhmien puheenjohtajat tiedottavat selvitys- ja tutkimussuunnitelman kokonaisseurannasta vastaavalle TEA - työryhmälle säännöllisesti hankkeen edistymisestä sekä toimittavat sen käyttöön kaiken hankkeen seurannan kannalta oleellisen materiaalin.

Hakumenettelyn kulku

Valtioneuvoston kanslia päättää hakuilmoitusten sisällöistä. Hakujen arviointikriteereissä korostuu sopivuus valtioneuvoston selvitys- ja tutkimussuunnitelman tavoitteisiin, ongelma- ja ratkaisukeisyys, sekä suunnitelmallinen viestintä.

Valtioneuvoston kanslia julkaisee hakuilmoituksesta tiedotteen erikseen päätettävissä ilmoituslehdissä sekä vastaa kääntämisestä ja ilmoitusten julkaisusta valtioneuvoston verkkopalvelussa. Lisäksi hakuilmoitukset julkaistaan Hilma-hankintakanavassa ja vastuuministeriöiden verkkosivuilla.

Vastuuministeriöt vastaavat hakemusten sisällöllisestä arvioinnista ja tekevät esityksen valtioneuvoston kanslialle selvitys- ja tutkimustoiminnan valinnasta.

Valtioneuvoston kanslia tekee päätöksen hankinnasta ja sopimuksen hankkeesta vastuussa olevan toteuttajatahon kanssa, huolehtii hankkeen maksusuorituksista ja hankkeen toteutuksen seurannasta yhdessä hankkeiden ohjausryhmien kanssa. Valtioneuvoston kanslia seuraa vuosittain määrärahan ja henkilötyövuosien käyttöä.

Vastuuministeriöt huolehtivat yhdessä hankkeen toteuttajan kanssa hankkeessa syntyvän tiedon hyödyntämisen edistämisestä. Raportit julkaistaan Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta - julkaisusarjassa.

Valtioneuvoston kanslia antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset ja ohjeet ministeriöille selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanosta.

Pääministeri Alexander Stubb

Alivaltiosihteeri Timo Lankinen